

Ivan Srdanov: „Metodika političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika – mornara u Jugoslovenskoj narodnoj armiji“

Izdanje Vojnoizdavačkog zavoda, Beograd 1982. godine

Značaj obuke i vaspitanja za borbenu gotovost jedinica i oružanih snaga u celini, ciljevi i zadaci obuke i vaspitanja koji proizlaze iz koncepcije opštenarodne odbrane i naše vojne doktrine i stalna modernizacija oružanih snaga zahtevaju neprekidno stručno i metodičko usavršavanje izvođača obuke u jedinicama.

Navedeni i drugi činioči ističu potrebu da se uopšte dosadašnja pozitivna iskustva u obliku predmetnih metodika koje bi poslužile kao osnova za organizovanje i izvođenje obuke i vaspitanje vojnika i jedinica.

U kontekstu tih potreba su i naponi na izradi i izdavanju »Metodike političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika - mornara u JNA«, kao svojevrsnog uputstva koje treba da usmeri starešine — izvođače obuke u jedinicama kako bi u vaspitno-obrazovnom radu postizali što bolje rezultate i da omogući rasvetljavanje celokupne vaspitno-obrazovne problematike u predmetu političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika-mornara. Autor ove knjige je pukovnik u penziji Ivan Srdanov — pisac sa zavidnim iskustvom i teorijskom »potkovanosti« u oblasti političkog obrazovanja i vaspitanja.

»Metodika političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika-mornara u JNA« predstavlja tzv. kombinovani tip predmetne metodike u kojoj je autor integrisao teorijska razmatranja opštih pitanja (specifičnih za nastavu političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika) sa metodičkim rešenjima, sugestijama i preporukama izvođačima obuke (primenjeni deo).

Autor knjige je nastojao da izrazi svu specifičnost političkog obrazovanja i vaspitanja, kao nastavnog područja koje se umnogome

razlikuje od drugih, i specifičnost principa, izbora i primene adekvatnih organizacijskih i drugih oblika, nastavnih metoda i sredstava u realizaciji nastavnog procesa u političkom obrazovanju i vaspitanju. To je utoliko važnije kada se zna da se posebne metodike teško oslobađaju opštedidaktičkog, koje je ponekad u njima toliko prisutno da čini ozbiljnu smetnju metodičkom izrazu. Autor »Metodike« je uspeo da knjizi da pravu metodičku »boju«, dosledno je razvijajući od prvih do poslednjih stranica. Pri tom je uvažavao metodološke zahteve u izradi metodike marksističkog obrazovanja, opšte psihosocijalne karakteristike vojnika (senzorne, intelektualno-saznajne i emocionalno-motivacione) i njihov uticaj na obrazovnu aktivnost, kadrovske, materijalne i druge uslove izvođenja nastave političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika.

Budući da je »Metodika« delo jednog autora, u knjizi su izbegnute često neizbežne, ali i nepoželjne razlike i neujednačenosti. Zato nju karakterišu jedinstven pristup problematici političkog obrazovanja i vaspitanja, ujednačen nivo metodičkog kazivanja, jasan i jezgrovit stil, što sve doprinosi visokoj andragoško-metodičkoj vrednosti knjige.

Knjiga sadrži tri odeljka koja su ukomponovana u koherentnu celinu. Njenu strukturu čine: (1) *Teorijske osnove metodike*, (2) *Program političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika* (metodička pitanja i problemi realizacije) i (3) *Praćenje, vrednovanje i unapređivanje političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika*.

U prvom odeljku — *Teorijske osnove metodike*, autor je izložio opšta teorijska pitanja političkog obrazovanja i vaspitanja. Pri tom, on je, držeći se uobičajene strukture teorijskih osnova metodike uopšte, istakao specifikum metodike političkog vaspitanja i obrazovanja vojnika. Respektujući didaktičko, on samo polazi od njega i otkriva metodičku svojevrsnost u elementima metodike političkog vaspitanja i obrazovanja vojnika. Traganje za novim je bitna odlika u postavljanju i razradi »teorijskih osnova«, što je naročito izraženo u izlaganju principa političkog vaspitanja i obrazovanja.

Drugi odeljak — *Program političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika* (metodička pitanja i problemi realizacije) po obimu je najveći, a većim delom je posvećen metodičkom oblikovanju sadržaja težišne programske celine »Socijalističko samoupravljanje u Jugoslaviji«. Od osobite važnosti za korišćenje »Metodike« jeste takav prilaz u metodičkoj razradi programskih sadržaja koji »Metodiku« čini relativno stabilnom u odnosu na moguće promene u programskim sadržajima političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika. Jedan od polaznih stavova u izradi »Metodike«, izložen u predgovoru, jeste »da se metodika o-

bezbedi od eventualnih izmena u programu i da se postigne veća sloboda u pristupu i razmatranju pojedinih metodičkih pitanja i problema.«

U težnji da odgovori zahtevu za većom trajnosti »Metodike«, autor je na osnovu studije dosadašnje programske orijentacije političkog vaspitanja i obrazovanja vojnika identifikovao vrste sadržaja (sadržajne oblasti) iz kojih su tematizirani programi političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika. Nakon toga je pristupio metodičkoj obradi utvrđenih tematskih područja. Metodičko oblikovanje odlikuje potpunost istraživačkog metodičkog zahvata, uz puno uvažavanje aktivne pozicije vojnika i stvaralaštva starešina u ulogama nastavnika i organizatora političkog vaspitanja i obrazovanja. Njihovu kreaciju iniciraju instruktivna autorova razlaganja sadržajnih karakteristika i metodičkih elemenata (na primer, paralelne metodičke solucije), što prožima metodičku projekciju sadržaja.

U ovom odeljku »Metodike« programski sadržaji političkog vaspitanja i obrazovanja vojnika celovito su zahvaćeni, obuhvatajući sve sadržajne celine. Tako su ovde po prvi put u celosti metodički obrađene sadržajne celine o revolucionarnim tradicijama i tekuća problematika. Polazeći od cilja izučavanja i karakteristika njihovih sadržaja, autor uspelo sintetički ukazuje na specifiku metodičke realizacije sadržajnih celina revolucionarnih tradicija i tekuće problematike. To mu omogućuje da na toj osnovi temelji uobličavanje puteva njihovog izučavanja. Time sledi već primenjeni metodološki put metodičke obrade tematskih područja sadržajne celine »Socijalističko samoupravljanje u Jugoslaviji«.

U trećem odeljku — *Praćenje, vrednovanje i unapređivanje političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika*, koji kompozicijski predstavlja originalno rešenje, autor se opredelio za potpunu valorizaciju političkog vaspitanja i obrazovanja. On se prihvatio izuzetno složenog poduhvata da obradi probleme vrednovanja i istraživanja političkog vaspitanja i obrazovanja vojnika. Vrednovanje i istraživanje obrazovno-vaspitnog rada uopšte, a marksističkog obrazovanja i obrazovanja odraslih posebno, spada u najmanje obrađene probleme vaspitno-obrazovnog rada. Osim toga, na tom području egzistiraju i različiti prilazi, a jedan od njih je svođenje valorizacije na utvrđivanje znanja, što je, faktički, parcijalna valorizacija. Veoma uspelo obrađenom problematikom valorizacije, autor pruža takav materijal korisnicima »Metodike«, koji će doprineti njihovom osposobljavanju za razvijanje istraživačkog odnosa prema političkom vaspitanju i obrazovanju. S obzirom na činjenicu da su u knjizi dotaknuta mnoga pitanja teorije i prakse političkog vaspitanja i obrazovanja, može se očekivati

da će »Metodika« pomoći i intenziviranju teorijskih istraživanja o toj oblasti vaspitno-obrazovnog rada.

Na kraju, može se konstatovati da je autor knjige u celini ostvario zahteve koji su postavljeni za izradu »Metodike«. Međutim, autoru se može zameriti na nedovoljnoj kritičnosti u odnosu na neka pitanja teorije i prakse političkog vaspitanja i obrazovanja, koja zaslužuju više kritičkog odnosa i kritičke analize. Uzgredno napominjemo da je praksa izučavanja političkog vaspitanja i obrazovanja deficitarna problematizacijom koja bi više istakla protivrečnosti naših društvenih kretanja, razlike između normativnog i stvarnog. Ako se tako ne pristupa izučavanju naših društvenih tokova, izlaže se opasnosti pojednostavljivanja inače dinamičnih, složenih i protivrečnih društvenih procesa.

Navedena primedba ne može ozbiljnije umanjiti vrednost ovog dela, koje će dobro doći ne samo neposrednim izvođačima i organizatorima političkog vaspitanja i obrazovanja vojnika, nego i poslužiti kao obrazovna literatura pitomcima, slušaocima i nastavnicima vojnih škola u njihovom osposobljavanju za rad na političkom vaspitanju i obrazovanju vojnika.

Preostaje još da se u praksi političkog obrazovanja i vaspitanja vojnika potvrdi vrednost ove knjige.

MILAN PRICA